

Hovorna.

(Sjezd Mezinárodního Institutu pro veřejné právo.) Konal se v Paříži dne 22.—24. června 1929 v místnostech právnické fakulty. Zahájen byl schůzí administrativní, které předsedal president Institutu prof. Jěze a v níž podal generální sekretář prof. Mirkine-Guetzévitch zprávu o pracích Institutu, vykonaných v posledním roce. Předložil první Ročenku Mezinárodního Institutu pro veřejné právo, sestavenou podle rozhodnutí předchozího sjezdu generálním tajemníkem za vrchního řízení prof. Jěze a za spolupráce členů Institutu a jiných učenců evropských a amerických. Je to sbírka svého druhu jedinečná a důležitá, obsahující změny ústav, důležité zákony z oboru práva veřejného a rozhodnutí ústavních soudů a parlamentů během roku 1928. Valná schůze přikročila pak k volbám delegátů do ředitelské rady. Tato složena jest pro r. 1929—1930 takto: President: Jěze, členové ředitelské rady: H. Berthélemy (Francie), Fleiner (Svycarsko), Lawrence-Lowel (Spojené státy), Politis (Řecko), Thoma (Německo); generální sekretář: Mirkine-Guetzévitch, pokladník: Rolland.

Valná hromada zvolila za řádného člena profesora právnické fakulty v Bordeaux Bonnard a za nové členy mimořádné: presidenta Akademie věd duchovních a politických Tissiera (Francie), děkana právnické fakulty v Rosario Bielsa (Argentina), prof. právnické fakulty v Praze Hoetzela (Československo) a presidenta státní rady republiky řecké Ractivana.

Valné shromáždění téhož dne konané věnováno bylo zprávám pánů Barthelémyho, Lawrence-Lowella a Vauthiera. Profesor Barthelémy podal důležitý výklad o reprezentativní demokracii, udává pokroky učiněné demokracií během XIX. století. Analysoval řadu současných událostí, které způsobily krize v demokracii a vyložil zvláště sociální, právní a politické základny soudobých diktatur. Prof. Jellinek zmínil se o obtížích parlamentarismu německého. O krisi parlamentarismu pojednal dále pánové Gronsky, Gaston Jěze a Politis, baron Nolde a Mirkine-Guetzévitch.

Třetí schůze počala se diskusí o zprávě generálního tajemníka Mirkine-Guetzévitcha o „Nových směrech v ústavních prohlášeních základních práv“. Rozpravy zúčastnili se páni Gascon y Marin; a Alvarez; tento vyzývá členy Institutu, aby připravili podrobnou studii o různých svobodách v moderním veřejném právu. K tomu připojuje se president Institutu prof. Jěze a Institut přijímá jeho návrh, o němž jednati se má na příštích sjezdech.

Ve čtvrté schůzi jednáno o zprávě ministra Politise o „významu ústavních předpisů pro uzavírání a ratifikaci mezinárodních smluv“. Odvolává se na své praktické poznatky diplomatické, upozornil referent na vývoj mezinárodní praxe, která směřuje k ulehčení kolektivních smluv a upozornil na důležitou úlohu, kterou v tomto směru hraje v mezinárodním zákonodárství Společnost národů a Mezinárodní úřad práce. Rozhovoru zúčastnili se pánové Gascon y Marin, baron Nolde, Mirkine-Guetzévitch, Garner a president Institutu Gaston Jěze, který zmínil se o problému parlamentární ratifikace mezinárodních ujednání rázu finančního.

V páté schůzi referoval prof. Fleiner o otázce referenda a lidové iniciativy. Rozpravy zúčastnili se pánové Garner a Gaston Jěze, který na konci sjezdu zmínil se o důležitosti vědeckých prací Institutu a jejich významu pro teorii veřejného práva a vlivu na veřejné mínění. Vyzývá členy Institutu, aby pokračovali ve své účinné spolupráci na Ročence, která nyní bude pravidelně vycházeti každý rok. Příští sjezd Institutu konati se bude koncem října 1930. Sjezd Mezinárodního Institutu pro veřejné právo vzbudil ve světě vědeckém a potitickém velmi živý zájem. Institut stal se již dva roky po svém zřízení nepopiratelným střediskem úsilí o vědecké zdokonalení veřejného práva v Evropě a Americe.

W.

(K otázce vzdání se hodnosti doktorské.) Pod tímto titulem referuje „Věstník Česk. Ústř. spolku učitelů vysokoškolských“ (roč. XXI., č. 1—2) o rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 12. listopadu 1928, č. 26455/26, jímž byla zamítnuta stížnost proti vyřízení ministerstva školství a nár. osvěty, které potvrdilo právní názor rektorátu Karlovy university, že projev Dra J. H., že se vzdává akademické hodnosti doktora práv, za kterého byl na české universitě prohlášen, a žádal, aby se mu o tomto vzdání dostalo vyřízení, „jest nepřipustný a právně bezúčinný, poněvadž události, k nimž se víže nabýtí hodnosti doktora práv, nemožou býti proste odčiněny ani pouhým prohlášením osoby za doktora povýšené, že se této hodnosti vzdává, ani úřadem, před nimž se zběhly. Právní účinky jejich mohou pominouti jen tam, kde to zákon výslovně stanoví“.

Nejvyšší správní soud vyslovil pak při této příležitosti tyto právní názory: Hodnosti doktora práv nenabývá se ipso facto, nýbrž je k tomu třeba zvláštního slavnostního udělení hodnosti té. Nabytí hodnosti doktorské nezáviseí tedy výlučně od vůle a příčinění kandidáta. Nabytím hodnosti doktorské nabývá doktorand určitých práv jak čestných tak i materiálních, určité právní situace, která jsou veřejným právním řádem uznávána, hodnocena a chráněna, má pro nositele doktorské hodnosti význam nejen oprávnění, nýbrž i povinností. „jak patrně zejména z obsahu slibu promočního, kterým kandidát hodnosti doktorské na sebe bere závazky povahy mravní i právní. Proto a poněvadž dále není výslovného právního předpisu, který by jednostranné vzdání se doktorského titulu a doktorské hodnosti připouštěl, nemůže se nositel doktorského titulu a doktorské hodnosti o své újmě a jednostranným svým aktem tohoto titulu s právním účinkem vzdáti. Naopak může zánik doktorského titulu — nehledě k případům zákonem normované ztráty titulu tohoto důsledkem trestního odsouzení — nastati jen tehdy, jestliže nositel jeho se titulu vzdá a příslušní činitelé university vzdání to schválí“.

Tato argumentace nev. správního soudu je typická pro běžný způsob uvažování právníkého. Ačkoliv sice plně schvaluji, že nev. spr. soud zamítl stížnost, nesoucí zřejmě pečť potrhlého kverulantství, nemožu přes to uznati jeho odůvodnění za správné. Odůvodnění to vychází patrně ze zásadního názoru, že toho, co jsem na svou žádost nebo snad i bez ní o n ě k d ě j s t o d o s t a l, nemožu se o své újmě vzdáti, leč by takové vzdání bylo nějakou normou výslovně připuštěno. Tato argumentace připomíná způsob, jakým se běžná teologie pokouší dokazovat mravní a náboženskou zavržitelnost sebevraždy: Poněvadž jsem život obdržel zvenčí (od Boha), nemám práva (oprávnění) se ho samovolně vzdávat, leda se svolením toho, kdo mně ho udělil. Vpravdě není však pro nepředpojatý rozum nic přirozenějšího a nepopíratelnějšího než toto právo! Právě proto, že jsem je obdržel odjinud, mohu se ho kdykoliv vzdáti. Je lhotejno, zdali jsem „právo“ obdržel na svou žádost nebo bez ní, neboť patrně mohu během doby změnití názor o užitečnosti a hodnotě toho, oč jsem dříve žádal. Nepředpojatý názor nebude tedy tvrdit, že možnost pozdějšího vzdání se nabytého práva musí býti právním řádem výslovně připuštěno, nýbrž bude míti naopak za to, že opak (t. j. nemožnost) musí by býti výslovně stanoven. Prazádným důkazem pro nezcižitelnost hodnosti doktorské není dále poukaz na to, že toto „právo“ obsahuje v sobě zároveň určité povinnosti, což jest arcif nepopíratelné. Avšak tyto povinnosti platí právě pouze pro doktora nebo přesněji: pro toho, kdo doktorem chce býti (zůstati). Stejným právem jako o doktorátu, mohli bychom pr to tvrditi, že nikdo nemůže se o své újmě vzdáti „práva“, býti členem soukromého spolku (t. j. vystoupiti z něho bez svolení spolku) poněvadž členství ve spolku zakládá i povinnosti pro člena, a dále že nikdo nemůže se vzdáti úřednického místa, poněvadž je dostal odjinud (nikoliv ipso facto) a poněvadž úředníka tíží určité povinnosti atd., ledaže by k tomuto vzdání dal někdejší udělovatel své svolení!

Velmi slabé jsou důvody rektorátu Karlovy university. „Události“ jako takové nemožou sice býti nikým odčiněny. Faktum, že někdo skutečně vykonal přísné zkoušky, že byl promován za doktora atd., nelze arcif odčiniti

ani projevem kandidáta, ani projevem úřadu ani konečně schválením projevu kandidátova projevem úřadu. Ale o odčinění „události“ v našem případě nejde, nýbrž o to, zdali proto, že se určité události kdysi zběhly, má někdo povinnost podržeti až do smrti určité tituly, funkce nebo členství. A tato nehorázná povinnost musela by býti zajisté výslovně právním řádem stanovena (a rozumný zákonodárce musel by k takovému výslovnému ustanovení míti rozumné důvody), a nikoliv její opak.

Nerad se dovolávám při právnických argumentacích t. zv. „přirozeného rozumu lidského“, poněvadž rozum ten páchne často přirozeně-právními přísadami. Ale v tomto případě nelze odolat: Doktor juris proti své vůli je nesporně komická figurkou. Ale ani úřad, který nemilosrdně odmítává žadatele, jenž pro Boha prosí, aby byl zbaven hodnosti kdysi mu udělené, nezbuzuje tragických pocitů!

F. W.

(Ukázky ze soudobé kritiky normativní teorie.) Ve XII. sešitě 68. roč. časopisu „Právník“ uveřejnil prof. Dr. Stanislav Dnistrianski pojednání pod titulem „Právní vznik československého státu“, v němž obsaženy jsou i jeho představy o normativní teorii. Čteme tam na př.: „Zvláště nemohu souhlasiti s tak zvanou normativní teorií, jež odvozuje veškeré právo z pojmu normy právní a učí, že každé právo je právo státní a že mimo stát není práva. Tato teorie nezná ani „lidí“, ani pojmu „společnosti“, jenom normu státní s větou: „Roma locuta — causa finita.“ ... Ve druhém vydání „Soustavy čsl. práva státního“ prof. Weyr považuje otázku o právním vzniku čsl. státu za „zásadně chybně položenou“ a sám fakt je mu „juristicky ničím, holým revolučním faktem bez veškeré právní relevance“. Podle jeho názoru zákon z 28. října 1918 jest jenom „ohniskem“ příštích právních norem. Proč, autor neudává, nýbrž odvolává se vůbec na teorii normativní. Netáže se, jaké právní základy má toto „ohnisko“, odkud pochází, jakož odkud může míti tu „ústavotvornou moc“, o které pojednává. Žel, toto „ohnisko“ je skutečně „lucus a non lucendo“; představme si: mimoprávní ohnisko z bezprávní revoluce mělo býti základem právního řádu nového státu! Toť velmi subtilně, ale skutečně contradictio in adjecto. Z mimoprávní ohniska nemůže snad přece vzniknouti právo! Řekněme proto otevřeně pravdu. Jest to zcela bezvýznamnou věcí, předválečným teoretickým dogmatismem, opírajícím se o identitu právního řádu se státem i o bezohlednou právní sílu normy právní odvozovati právní akt vzniku nového státu z revoluce. Normativní teorie Kelsenova a Weyrova je přímou negací právního vzniku československého státu. Dějiny skutečného trvání nového státu — toť nejlepší důkaz pochybenosti normativní teorie.“

F. W.

(Nepřesné informace.) Tak nazval anonymní pisatel v „Právníku“ — 68. roč. str. 318 — tvrzení, obsažené v Lidových Novinách ze dne 16. května t. r., že vydání českého překladu díla Mayr-Hartingova „Soustava občanského práva“ je „událostí významnou, jmenovitě uvážíme-li, že nedočkali jsme se podobného systematického díla od českého autora, ačkoliv platný občanský zákon existuje přes sto let“. Anonymní pisatel upozorňuje naproti tomu na to, že „máme už od dvou let dokončené soustavné zpracování občanského práva z pera českého autora, k dílu tomuto nad jiné povolaného, totiž prof. Krčmáře, jehož důkladný spis „Občanské právo“ vydal spolek čsl. právníků „Všehrd“ v Praze, a má za to, „že toto je událostí významnější než dokončení překladu německého originálu“. K této výtece nepřesné informace přihlásil se v následujícím čísle Právníka (str. 352) autor onoho článku v Lidových Novinách, pan Dr. Drábek, a velmi uctivě jakož i správně poukazuje k tomu, že mu jako bývalému žákovi prof. Krčmáře bylo známo, že tento považoval svoji knihu, vzniklou na podkladě jeho přednáškových litografií, v první řadě toliko za učebnici a nikoliv za hotový systém, což odpovídá i formě vydání jednotlivých dílů spisu. Podotýká dále, že „ve svém článku spatřoval „významnost události“ nikoliv v dokončení českého překladu Mayrova díla, jak mu nespřávně přisuzuje anonymní pisatel, nýbrž že mu šlo spíše o to, zdůrazniti zásluhu mimopražského knihkupectví, které se odhodlalo vydati

obsáhlý právnícký český spis přes to, že zkušenosti jeho s odbytem právnických publikací právě mezi pražskými juristy jsou prabídné.“

Budíž mně dovoleno, abych v této věci vystoupil jako vedlejší inter-venient, neboť mám dojem, že na anonymní útok neodpověděl ten, kdo jím měl býti v první řadě potrefen.

Anonymní pisatel tvrdí dvojí: Jednak, že není pravda, že jsme se nedočkali systematického díla o občanském právu od českého autora, poněvadž před dvěma lety vyšlo dokončené zpracování občanského práva z pera prof. Krčmáře, jednak že toto vyjití je událostí významnější než dokončení překladu německého originálu. Pana Dra Drábka týká se toliko tvrzení první. Výtka spočívá v tom, že čtenářům „Lidových Novin“ zatajil událost vyjití onoho zpracování, předstíraje, že od r. 1811 až do r. 1929 jsme se nedočkali původního díla českého. Mám za to, že Dr. Drábek svým poukazem na nesporný ráz publikace prof. Krčmáře prokázal naprostou lichost oné výtky. Druhé tvrzení může býti jen nepřímo výtkou pro Dra Drábka: on netvrdil sice nikdy, že vydání přednášek tiskem (t. zv. „lejster“) je méně nebo stejně významnou událostí jako vydání českého překladu německého originálu nějaké vědecké soustavy, ale ze skutečnosti, že čtenářům „Lidových Novin“ sděloval sice událost vyjití onoho překladu, nikoliv však oněch přednášek, mohla by plynouti výtka „nepřesné informace“ tehdy, kdyby bylo dokázáno, že vydání přednášek tiskem je za všech okolností významnější událostí než vydání překladu německého originálu. Neboť jak by k tomu přišli čtenáři „Lidových Novin“, aby se — na základě nepřesných informací — dozvěděli sice o méně významné, nikoliv však o významnější události?

Než, bohužel, provéstí onen důkaz je velmi těžko. Neboť jsou znamenitá „lejstra“ a mohou býti špatná díla původní; mohou však býti jak lejstra tak původní díla špatná nebo dobrá a konečně mohou býti lejstra špatná a původní dílo dobré. Ani anonymní pisatel, ani Dr. Drábek obě publikace v tomto směru nesrovnávali, ani já tak nechci činit. Pak ale tvrzení anonymního pisatele, že vydání přednášek spolkem „Všehrd“ je významnější událostí než vydání českého překladu německého díla mimopražským nakladatelem ve „Sbírce spisů právníckých a národohospodářských“, vydávané mnou a prof. Englišem, je nedoložené a visí ve vzduchu. Ovšem hodnotné úsudky jsou vždy relativní a proto také výtka „nepřesných informací“ může býti po případě jen relativně správná resp. nesprávná. Může se na př. státi, že posuzovatel přikládá poměrně větší význam události, sběhnuvši se na určitém místě než jí podobné, která se stala jinde, ať již událostí tou jest vydání universitních přednášek, vědeckých soustav nebo něco jiného. A tak může se na konec i státi, že takovému posuzovateli nijak neimponuje české vydání vědeckého díla (ať dobrého nebo špatného) o více než tisíce stránkách, ba že s povýšeností sobě vlastní chladně ignoruje fakt, že někde daleko za českými hranicemi bylo v době poměrně krátké vydáno přes čtyřicet takových svazků, že se však dovede rozčítit nad „nepřesnými informacemi“, které zatajují významnější události jako jest na př. vydání přednášek v Praze. Uváživ vše to, mám přes přisnou anonymitu pisatele upozornění na nepřesné informace zcela přesnou představu o něm. Myslím totiž, že patří do řady oněch četných protektorů, kteří se zájmem a vřelou sympatií sledují vše, co se děje na zdejší mladé právnícké fakultě a okolo ní a že zejména jest obzvláštním cítelem teorií na této fakultě pěstovaných. Lituji proto velice, že zůstal skromně zahalen v roucho anonymní.

F. Weyr.